

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА
ДЪРЖАВНАТА АГЕНЦИЯ ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА
ПРЕЗ ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2015 ГОДИНА

Дейността на Държавната агенция за българите в чужбина (ДАБЧ) през първото полугодие на 2015 г. е осъществявана в съответствие със стратегическите цели, поставени пред институцията: *подобряване на демографското състояние на българската нация; запазване и развитие на националната, културната и духовната идентичност на българите по света; разпространение на положителния образ на България, на българската култура и история по света.*

В Програмата на правителството дейностите на ДАБЧ са разписани в раздел 1. „Външна политика на България”, приоритет 1.3. „Ефективна защита на правата и интересите на българите зад граница”.

В съответствие с Националната стратегия за българските граждани и историческите български общности по света, приета от МС на 23 юли 2014 г., предприети са конкретни стъпки за създаване на **Консултативен съвет** към председателя на ДАБЧ. Целта е изработването на проект за изменение на глава четвърта в ЗБЖИРБ относно Националния съвет на българите, живеещи извън Р България. В него участват 55 представители на българските общности от различни региони по света: лидери на български сдружения и представители на временните обществените съвети на българите в чужбина, представители на Асоциацията на българските училища в чужбина. През м. септември 2015 г. Консултативният съвет е съгласуван със заместник министър-председателя по координация на европейските политики и институционалните въпроси Меглена Кунева. Понастоящем се уточняват техническите подробности за осъществяване на комуникацията между всички членове на Съвета.

През м. май 2015 г. към председателя на ДАБЧ е създаден **Консултативен съвет по проблемите и политиките към историческите български общности**. В неговата работа участват: акад. Георги Марков, акад. Васил Гюзелев, акад. Стефан Воденичаров, проф. д-р Божидар Димитров, проф. д-р Пламен Павлов и доц. д-р Александър Гребенаров. Проведени са две заседания, на които са приети становища относно българският произход на българите-гагаузи и българите в Албания, които по обективни исторически причини нямат възможност да предоставят документи за български произход.

Кризата в Украйна и нейното отражение върху нашите сънародници е предмет на особено внимание от страна на Държавната агенция за българите в чужбина. На 16 февруари 2015 г. официално е оповестено създаването на **Координационен център (КЦ) за връзка с българите в Украйна**, ситуиран в ДАБЧ. Осигурени са две помещения от сградния фонд на агенцията за нуждите на Координационния център, включително за представителя на Асоциацията на българите в Украйна с председател Антон Киссе.

През отчетния период са проведени три заседания /6 и 26 март и 11 юни/ с участието на всички представени институции: Министерството на външните работи, Министерството

на вътрешните работи, Министерството на правосъдието, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на здравеопазването, Държавната агенция „Национална сигурност“, Държавната агенция за бежанците, Държавната агенция за българите в чужбина, Националното сдружение на общините в България, Българският червен кръст, Асоциацията на българите в Украйна. Центърът изпълнява както координиращи, така и информационни функции. Отчитайки динамиката на събитията в Украйна, той не само информира за нагласите на нашите сънародници там, но и предлага, съгласно поставените му задачи, адекватни стъпки за решаване на техните проблеми. От анализа на постъпилите при нас молби, писма и информации по линия на Координационния център за връзка с българите в Украйна, се открояват два основни въпроса за решаване: облекчаване на условията за получаване на виза за дългосрочно пребиваване и статут на постоянно пребиваване в България и изпращането на хуманитарна помощ.

За дейността на Координационния център за връзка с българите в Украйна ДАБЧ редовно е информирала Кабинета на министър-председателя Бойко Борисов, ресорния заместник министър-председател Меглена Кунева, както и Парламентарната комисия за политиките към българите в чужбина.

Установено е много добро взаимодействие между ДАБЧ и Комисията по политиките към българските общности в чужбина в НС. Проведени са поредица от заседания с участието на председателя на ДАБЧ и други членове на ръководството по актуални въпроси от дневния ред на Комисията.

I. Съхраняване и укрепване на идентичността и културата на българските общности зад граница

В началото на 2015 г. е изготвена програма на ДАБЧ за организиране на инициативи по приоритетните направления в нейната дейност. Тя се съобразява традиционно с бележитите дати и личности от националния ни календар, с юбилейни годишнини на български организации, училища и медии по света, както и със значими събития от живота на сънародниците ни в отделните страни и региони. Ежемесечно програмата се актуализира според динамиката в развитието на структурите и съответно се включват нови инициативи.

1. Традиционни прояви с цел подпомагане на образованието, съхраняване на езика, историята, етническата памет и културата на българските общности

По-важните инициативи през отчетния период са:

1.1. Организиране на шестото издание на инициативата „Българка на годината“, учредена от ДАБЧ

По регламент носители на отличието, носещо името на Св. Злата Мъгленска, са българки от чужбина с принос за: опазването и развитието на българското национално самосъзнание и културната идентичност на сънародниците ни по света; защитата на българското национално достойнство; успешното развитие на български сдружения в чужбина (културни и професионални организации, училища, медии и др.); организирането и участието в посветени на България благотворителни акции и хуманитарни проекти; популяризирането на нашата култура, историческо наследство и традиции в съответните държави. Шестото издание на „Българка на годината“ е обявено на 18 октомври 2014 г. До 15 януари 2015 г. в Държавната агенция за българите в чужбина постъпиха 29 номинации от 16 държави: Австрия, Аржентина, Бразилия, Великобритания, Германия, Гърция, Италия, Испания, Канада, Кипър, Македония, Норвегия, САЩ, Словакия, Хърватска и Чехия. Комисията, председателствана от проф. Боряна Христова, директор на Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“, с представители на БНТ, БНР, Столичната библиотека, ДАБЧ и българските общности, избра за носителка на отличието д-р Ирина Владикова, директор на австрийско-българското училище за занимания в свободното време „Кирил и Методий“ във Виена и

зам.-председател на Асоциацията на българските училища в чужбина. Тържествената церемония е проведена на 25 февруари 2015 г. в НДК в присъствието на много официални гости от МВнР, МОН, неправителствени сдружения и фондации, партньори на Агенцията. След връчване на отличието на агенцията за 2014 г., специален подарък за Българка на годината е връчен и от председателя на Общобългарската Фондация „Тангра ТанНакРа” Петко Колев.

1.2. Премиери на книги

Премиера на книгата „Имиграцията в Бразилия. Бесарабски българи и гагаузи”, издание на ДАБЧ

Организирана е в Института за етнография и фолклористика и Етнографски музей към БАН в рамките на семинар по проблемите на миграциите, осъществяван от института. Автор на книгата е Жорже Косиков, бразилски гражданин, потомък на бесарабски българи, военен полицай, магистър по право, адвокат и съдия. Тя представлява интересно изследване за различни фамилии бесарабски българи и гагаузи, преселили се в Бразилия през двадесетте години на XX век. На читателя са представени документи и снимки от семейни архиви. Изданието е уникално за разглежданата проблематика и е първо по темата, излязло на български език. Присъстват Н.Пр.Рикардо Герра де Араужо, вр.управляващ посолството на Бразилия в България заедно с други официални лица от мисията, изследователи, историци, етнологични, фолклористи, журналисти. В дискусиата по темата специално участват проф.дин Николай Червенков, председател на Българското научно дружество в Молдова, автор на предговора към книгата и преводачката от португалски език Мая Даскалова. м. януари

1.3.Отбелязване на бележити дати от националния календар и юбилейни годишнини, свързани с историята на българските общности

честване на 24 май

• Среща с българската общност в Брюксел

По покана на българския посланик в Белгия Веселин Вълканов и със съдействието на евродепутата Ангел Джамбазки в дните около 24 май 2015 г. е проведена среща на председателя на ДАБЧ с българите, живеещи и работещи в Кралството. Тя е организирана в Постоянното представителство на Република България към Европейския съюз. На срещата също така присъстват депутатът от Патриотичния фронт доц. Милен Михов, проф. д-р Трендафил Митев, доц. Пеню Пенев, доц. Борис Георгиев и Костадинка Кунева, избрана като евродепутат в Гърция. В обстойно изложение Борис Вангелов представя дейността на ДАБЧ, както и неговите виждания, относно бъдещото ѝ развитие и приоритети. За обсъждане са поставени три основни теми: създаване на училищен портал с възможност за дистанционно обучение; въвеждането на българския език като матуритетен в Белгия; създаване на културен център в Белгия, който да координира и събира българската общност по примера на Полша, Унгария, Румъния, Чехия и други държави, които имат такива центрове в сърцето на Европа. Част от въпросите засягат и затруднената легализация на документи за завършен учебен клас от чужбина в България, което принуждава децата да продължат образованието си в чужбина, въпреки желанието им да се завърнат в родината си.

• Участие в честванията на 24 май в Болград и Измаил, Украйна

Празничната програма е организирана от Асоциацията на българите в Украйна с председател Антон Киссе. В Болград е организирана церемония по тържествено полагане на

венци и цветя пред паметника на българските опълченци по случай 24 май. Сред официалните гости на събитието са посланикът на Р България в Киев Н. Пр. Красимир Минчев, народни представители от 43-тото Народно събрание, сред които Румен Йончев, председател на Комисията по политиките за българите в чужбина, българският евродепутат Ангел Джамбазки, председателят на ДАБЧ Борис Вангелов, кметът на град Гурково Стоян Бонев и заместник-директорът на българската фирма „Булметал” от същия град. На тържеството присъстват много българи от района. След края на официалната церемония са осъществени разговори с представители на българската общност. Освен по въпроси, свързани с възможностите за образование в България по реда на ПМС 103/1993 г., отново е поставен проблемът за удостоверяването на българския произход на българите – гагаузи. В празничната програма е включено посещение на Болградската гимназия с изпълнения на ученици. От ДАБЧ са предоставени национален видео каталог „Това е България”, както и поредица от книги, посветена на именити личности от нашата история, литература, природните и архитектурни забележителности на България.

В Измаил е организиран тържествен концерт от Българска община „Св. София” с участието на самодейни състави и индивидуални изпълнители, включително и отличени деца в конкурса по пеене на ДАБЧ „Прехвъркна птичка”.

юбилейни годишнини, свързани с историята на българските общности

- **Отбелязване на 122- годишнината от Илинденско-Преображенското въстание в гр. Смилево, Република Македония**

Осъществено е посещение на председателя на ДАБЧ по покана на Българския културен клуб в Скопие. На церемонията пред паметника на Даме Груев в Смилево участват около 150 души. Гости от България са евродепутати, представители на Министерството на отбраната и потомци на старите македонски фамилии – Райна Дрангова, Даниел Татарчев и др. В рамките на посещението са проведени срещи със сънародници в Скопие и Охрид със съдействието на българското посолство и Генералното ни консулство в Битоля. Осъществени са срещи на председателя на ДАБЧ и с целия екип на българското посолство в Скопие. Срещата в Охрид е организирана от БККС с цел по-нататъшно организационно израстване на сдружението, привличане на нови членове и вдъхване на по-високо самочувствие сред тези, които не смеят открито да заявят българското си самосъзнание. 17 юли

- **Честване на 200-годишния юбилей на с. Суворово, Измаилски район, Одеска област, Украйна;**

В празничната програма са включени откриване на паметник на първите заселници, музикални изпълнения и спортна състезания. Изпратен е поздравителен адрес от председателя на агенцията до организаторите и гостите на тържествата и голямо дарение от книги, доставени от Асоциацията на българите по света.

- **Съдействие за честването на 70-годишнината на Българската културно просветна организация „Кирил и Методий” във Виена**

Юбилеят на най-старата от сега функциониращите организации на сънародниците ни в Австрия е предвиден за края на м. октомври в Дом „Витгенщайн” под патронажа на българското посолство. От страна на ДАБЧ е оказано съдействие за отпечатването на книгата на Димитър Драндийски /дългогодишен член на организацията/ „Виена и българите. Из историята на българската общност в Австрия 1700 – 2000 г.”, както и за изработването на 300 броя юбилейни значки. Приета е молбата на автора за публикуване на

поздравление на председателя на ДАБЧ в изданието. Премиерата на книгата е акцент в юбилейната програма.

2. Участие във форуми по проблеми на българските общности

- **Участие на председателя на ДАБЧ в годишната национална конференция на Сдружението за македонско-българско приятелство - Битоля**

Организирана е по повод 5-годишнината от основаването на организацията, която вече има клонове в Скопие, Пробищип и Кочани. Посещението на председателя на ДАБЧ е по покана на ръководството. Присъстват около 1000 делегати от Скопие, Щип, Кочани, Куманово, Охрид, Прилеп, Кавадарци, Неготино, Крива Паланка, Гевгелия, Струмица, Делчево, Радовиш, Тетово, Кичево, Гостивар, Винаца, Крушево. От българска страна участват Красимир Каракачанов, зам.-председател на НС, представител на ГЕРБ, евродепутатът Ангел Джамбазки, депутатите Юлиан Ангелов, Милен Михов, Красимир Богданов, генералния консул Чавдар Младенов. м. април

- **Участие в Дискусия: „Оползотворяване на възможностите за създаване на военно-исторически туристически маршрути по бойните полета от Първата световна война на територията на граничните общини в Република България, Република Македония и Република Сърбия”, с. Божица, Р Сърбия**

Организатори са Културно-информационния център /КИЦ/ - Босилеград и Военно историческата комисия при министерството на отбраната на Р България. В разискванията участват и представители на сдружение „ГЛАС”, архиепископският наместник в Босилеград отец Зоран Стоянов, експерти от областната дирекция „Войнишки паметници” в гр. Кюстендил, експерти от Историческия музей в гр. Кюстендил. Отсъстват представители на съответните институции от Р Сърбия и Р Македония. В рамките на събитието е отслужена литургия в двора на храма „Свети апостоли Петър и Павел”. В отчета на председателя на ДАБЧ за посещението е обърнато внимание специално на спешната необходимост от укрепване на терена, укрепване на сградата и нейния покрив, цялостна реставрация и консервация на стенописите, реставрация на иконостаса и поставяне на икони на мястото на откраднатите. Същият ден е проведена работна среща в Димитровград с кмета Зоран Джуров, председателят на партията на българите в Сърбия Драголюб Нотев, Деян Милев, член и отговорник за проектите в Общинския съвет. На срещата присъства и проф. Божидар Димитров, директор на НИМ. Основна тема на разговора е състоянието на българските войнишки паметници край Цариброд. м. юли

- **Участие в ежегодната посланическа конференция, организирана от МВНР в Националния исторически музей**

Дейността на ДАБЧ е представена от председателя на институцията. Обърнато е внимание преди всичко върху най-основните моменти като създаването на консултативните съвети към ДАБЧ, които да подпомогнат взаимодействията с различни целеви групи от български общности по света. м. юли

- **Участие в срещи с българската общност и с испански държавни институции по време на работното посещение на вицепрезидента на Р България Маргарита Попова в Испания**

В делегацията е включен директора на дирекция „Български общности и информационна дейност” в ДАБЧ. Организиран са срещи в Малага, Марбея и Мадрид. В Малага на срещата са представени всички организации от региона: „Малага – България 2010” /домакин/, „Марбея – България 2013”, „Българска дружина”, „Българска роза”, „Другата

България”, испанската асоциация „Каренке”, към която е асоциирана и „Малага – България”. Поставени са въпроси в по-голямата си част от компетенциите на ДАБЧ: „съдбата” на българското образование и условия за финансовото подпомагане от българската държава на българските училища зад граница; търсене на възможност да се финансират сдруженията на сънародниците ни в чужбина като с предложение да се „приравнят” към българските читалища. Другият кръг от въпроси засягат социалната сфера като условия за пенсиониране и получаване на пенсията в чужбина от българи, установили се да работят в държава-член на ЕС, признаване на трудовия стаж в България; По време на официалната част е връчен Почетния знак на ДАБЧ на Петранка Костадинова, председател на асоциацията “Малага-България 2010” за организираните от нея за първи път Дни на България през 2015 година.

В Малага е проведена среща с кмета на града, подкрепил първото издание на Фестивала „Орфей в Испания”. В Мадрид е организирана среща с генералния секретар по миграционните въпроси на Испания. Акценти на срещата са подписване до края на 2015 г. на Меморандум за социално сътрудничество между двете държави, подписване на нова спогодба по образователните въпроси, тъй като срокът на предишната е изтекъл в края на 2014 г, създаването на български културен център в Испания и предоставяне на място за строеж на български православен храм в испанската столица.

- **Участие в открито заседание на ИК на Асоциацията на Българите в Украйна – Одеса**

Осъществено е посещение на председателя на ДАБЧ по покана на Антон Кисе, ръководител на Асоциацията, най-голямата и представителна структура на сънародниците ни в Украйна, в която членуват повече от 100 организации. В заседанието освен ръководството на АБУ участват някои от асоциираните сдружения: Запорожка областна българска организация, Одеско българско дружество, Иличовско българско дружество, Белгород – Днестровско българско дружество. Акценти в дневния ред са откриване на паралелка в едно от одеските средни училища, в която децата да изучават български език, литература и история на България и осигуряване на място в гр. Одеса за поставяне на паметник на Иван Вазов по повод честване на неговата 165 – годишнина.

В рамките на посещението на председателя на ДАБЧ са проведени срещи и в селища с компактно българско население: селата Заря и Жовтневое /Одеска област/, Кубей, Болград и Измаил. В Заря и Жовтневое е поставен въпросът за признаване българския произход на гагаузите от страна на българските институции и облекчаване на процедурата по издаване на виза „Д” за студентите, приети в България по ПМС №103. В Болград е открита новата учебна година и проведена среща с представители на общността в Болградския български културен център. Обсъдени са притесненията на сънародниците ни от новата реформа за административно-териториално разделяне. Опасенията са, че тя ще предизвика разцепването на селища с компактно българско население и съответно обединяването им с тези, в които живеят украинци, молдовци и представители на други национални групи. В Измаил е изявено желание за откриване на паралелка в средно училище за изучаването на български език, литература и история. От присъстващите на срещата видни бесарабски художници е отправена молба за участие в пленери и конференции в България, както и откриване на съвместни изложби. м. август

други

- **Участие на ДАБЧ в Храмовия празник в Община Босилеград, посветен на Свети Пантелеймон.**

От зам. председателя на агенцията е предоставена на място църковна утвар – кандила, свещник и икона на Света Богородица за нуждите на възстановения и преосветен български православен храм.

- **Подкрепа за провеждането на Дванадесети общобългарски младежки фолклорен събор „С България в сърцето”, гр. Каварна**

Проведен под мотото “Българският фолклор – най-атраktivната картичка на България” с участието на индивидуални и групови участници. От страна на ДАБЧ са поети разноските за нощувки на българските участници от чужбина. м. юни

- **Партньорство в провеждането на Десетия международния младежки Фестивал по изкуствата „Музите” в Созопол**

Организиран от Фондация „Музите” под патронажа на вицепрезидента на Р България М. Попова и с подкрепата на Община Созопол. Освен ДАБЧ фестивалната проява е подкрепена от Института за изследване на изкуствата към БАН, Българския културен институт Лондон, Националния музикално-фолклорен съюз "Орфеево изворче", Руския културно-информационен център - София, Международния културен център "Градски площад" – Москва. Участват младежи от 15 държави в концерти, изложби, театрални постановки, анимации и забавления. ДАБЧ е включена с откриване на изложба на детски рисунки на българчета от всички региони по света, отличени през годините в конкурса „България в моите мечти”. Връчена е специална награда на ДАБЧ за отлично представяне на един от участниците от чужбина. м. юли

3. Систематизиране на работата с най-младото поколение

3.1. Основни направления

Грижата за най-младото поколение българи зад граница и съхраняването на националната им идентичност е сред основните приоритети на агенцията още от началото на нейното създаване. Програмата за 2015 г., посветена на децата от българските общности, е изготвена през м. януари и се актуализира ежесечно. Част от дейностите са реализирани в сътрудничество с организации от неправителствения сектор и държавни институции. Изготвянето ѝ е в съответствие с Програмата на Правителството на Р България, съответно раздел „Външна политика”, Приоритет 1.3., *цел 12: „Организиране на обучение и извънкласна дейност в българските неделни училища зад граница за съхраняване на родния език, националната идентичност, традиции и култура”*.

Дейностите са насочени в следните главни направления: *мониторинг* върху състоянието на българските училища в чужбина; *подпомагане и популяризиране* на тяхната образователна и културна дейност; *консултиране* по проблеми, свързани с основаването, финансирането и статута на образователните структури; *иницииране* на форуми за повишаване на ефективността на образованието и разпространението на българския език и култура зад граница; осъществяване на прояви, посветени на съхраняването на *националната идентичност; издателска дейност*, посветена на децата от българските общности по света.

3.2. Мониторинг и оптимизиране на взаимодействията с училищата в чужбина

Поддържани са редовни контакти и взаимодействия по възможност с всички български училища в чужбина. Новите структури се регистрират на административния сайт, промените в контактната информация се актуализират своевременно. В информационния портал на ДАБЧ „Родина” са публикувани всички изпратени до агенцията информации за организирани тържества по повод на Баба Марта, Националния празник на България, Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост, различни празници, свързани

с българските традиции и други прояви. Периодично се обновява информацията за броя и местоположението на българските училища в чужбина, независимо от техния статут.

3.3. Участие на ДАБЧ в създадените към Министерството на образованието и науката (МОН) междуведомствени комисии

ДАБЧ участва в цялостното координиране и реализиране на образователната политика на българската държава зад граница и има прякото участие в комисии, създадени към Министерството на образованието и науката.

- **Комисия по реализиране на Националната програма „Роден език и култура зад граница” и ПМС № 334/2011 г., определена от министъра на образованието и науката със заповед от м. октомври 2013 година**

През отчетния период Комисията е актуализирала списъка на българските неделни училища в чужбина, които имат право да получат финансови средства по реда на ПМС № 334/2011 г. през учебната 2015/2016 година. Броят на учебните звена, предложени от Комисията в края на м. януари и одобрени от министъра на образованието и науката е 139 – с три повече, отколкото за учебната 2014/2015 година. Разгледани са отделни казуси, свързани с отчитането на отпуснатите средства за настоящата учебна година, както и проблеми от организационен характер.

- с подновяването на Националната програма „Роден език и култура зад граница” за 2015/2016 учебна година, от ДАБЧ е изпратена информация относно условията за кандидатстване до всички български училища, които не са в списъка по ПМС № 334. При необходимост се осъществяват консултации с ръководителите и учителите, като се обръща специално внимание на новите образователни структури. Оказана е подкрепа от страна на агенцията за създаване на първото българско неделно училище в Албания и курсове по български език като проект на организацията „Просперитет Голо Бърдо” /Тирана/, както и за старта на 10 български неделни училища в Румъния. По въпроса са осъществени срещи с ръководството на Федерация „Българска общност в Румъния” и изпратени учебници и пособия за учебното звено в Констанца.

По Постановлението са отпуснати 5 690 275 лева. По Програмата са одобрени 1 442 862 лева.

- **Постоянна междуведомствена комисия по въпросите на образователната дейност сред българите в чужбина, създадена с Решение № 465 на Министерския съвет от 23 юни 2011 година**

Комисията реализира дейностите по приема на българи, живеещи извън Р България и граждани на Р Македония за студенти в български висши училища по реда на ПМС 103/1993 г. и съответно ПМС 228/1997 г. В съответствие с графика на Комисията, през 2015 г. ДАБЧ участва в работните групи за провеждането на Информационните дни на българското висше образование в Молдова /Кишинев – 30 март и Тараклия – 1 април/; Украйна/Болград – 2 април/; Сърбия / Димитровград – 26 март и Босилеград - 2 април, Албания – Тирана, 29 и 30 март. В кампанията участват около 250 младежи от българските общности като най-успешни в това отношение са информационните дни в Босилеград и Димитровград.

През периода юни – юли ДАБЧ участва в **кандидат-студентската кампания** като експерти от агенцията са включени в работните групи на МОН за прием на документите на кандидат-студентите и провеждането на изпитите в съответствие с ПМС № 103 и ПМС № 228. В случая експертното участие на представители на ДАБЧ е необходимо за установяването на българския произход на кандидат-студентите. Съгласно графика за 2015 г. са командировани представители на агенцията за Молдова, Украйна, Сърбия, Косово и Албания.

Предприети са успешни стъпки от страна на председателят на ДАБЧ за **повишаване на стипендията за студентите от български произход, обучаващи се по реда на ПМС**

№103/1993 г. Предложено е размерът да нарасне от 105 на 150 лв., тъй като стипендията досега покрива само наема за общежитие и консумативи. Ниският размер на стипендията е една от основните причини за отлив на кандидати от български произход да се записват в български висши училища. Министърът на образованието и науката потвърди на заседание на Парламентарната комисия за политики към българите в чужбина намерението си да предприеме необходимото за повишаване на стипендията с вътрешни ресурси на МОН. Мярката засяга повече от 1500 младежи. МОН прие предложението на ДАБЧ повишението да влезе в сила от началото на новата учебна 2015/2016 година.

3. 4. Организиране на работни срещи; участия във форуми

На 29 юли 2015 г. председателят на ДАБЧ участва в **работна среща на вицепрезидента на Р България Маргарита Попова с УС на АБУЧ и българските депутати от Комисията по култура и образование на Европейския парламент** Светослав Малинов, Ангел Джамбазки, Илхан Кючюк и Георги Пирински.

В срещата участват и представители на МОН. Обсъдени са най-актуалните въпроси, свързани с образователната политика на българската държава в чужбина: мястото на българските неделни училища като по-специфични образователни институции, създадени от сънародниците ни зад граница в готвения нов Закон за предучилищно и училищно образование; дистанционното обучение по български език, география и история на България; българският език да стане матуритетен като еобсъдена практиката в Австрия, Великобритания и САЩ; адаптирани програми за усвояване на българския език в чужда езикова среда, оценяването и издаването на дипломи. Боянка Иванова, член на Управителния съвет на АБУЧ и директор на Българското неделно училище в Чикаго „Джон Атанасов“, определи скорошното признаване на българския език като официално вписан в документите за завършена образователна степен в САЩ като стратегически приоритет на българската държава и за други места по света.

Отново е повдигнат въпросът за създаването на Институт по български език и култура в чужбина, който да упражнява контрол върху учебните стандарти, адаптирани програми за усвояване на българския език в чужда езикова среда, оценяването и издаването на дипломи. На форума са оповестени тревожни статистически данни за големия брой български деца, които се раждат средногодишно в чужбина – 9000 като през последната година техният брой е достигнал 15 000, при това само регистрираните. Само в Испания броят на българските деца на училищна възраст е 24 000.

На следващият ден е проведена редовната годишна конференция на АБУЧ, на която председателят на ДАБЧ поднася приветствие.

3. 5. Инициативи

Основно събитие през първата половина на 2015 г. е организирането и провеждането на **Петатата младежка спартакиада**, насочена към младото поколение българи от държави в Югоизточна Европа. Спортното събитие е проведено в рамките на 5 дни от началото на м. юни в Националната спортна база в к. к. „Златни пясъци“. Участват 150 юноши и девойки от Украйна, Молдова, Румъния и Сърбия, придружени от педагози и ръководители на български сдружения. По програма са организирани два турнира – по футбол (за момчета) и волейбол (за момичета). Независимо от класирането, всичките участници по време на официалното закриване са наградени със спортни екипи и медали за участие от председателя на Държавната агенция за българите в чужбина г-н Борис Вангелов. Съдийството е осигурено и през 2015 г. от Олимпийския младежки клуб към НСА.

Най-популярните инициативи на агенцията в програмата, ориентирана към съхраняването на националната идентичност на децата от българските общности по света, са

детските конкурси: за рисунка „България в моите мечти“; за есе „Стефан Гечев“; по пеене „Прехвъркна птичка“. През 2015 г. поради редуцирания бюджет на ДАБЧ и намаления специализиран състав не е проведен конкурсът по изобразително изкуство. След изтичането на крайния срок за получаване на творбите и музикалните изпълнения (30 април) са проведени комисии за оценка и класиране на участниците в останалите две конкурсни прояви. В деветнадесетото издание на литературния конкурс участват 245 деца и юноши от българските общности в 14 държави. В шестото издание на конкурса по пеене са подадени 115 заявки за участие от 11 държави. Официалната церемония по връчване на наградите на победителите е организирана на 28 юли в Националния музей за земята и хората с личното присъствие на много от отличените деца, техни учители от българските училища зад граница, представители на администрацията на Президента на Р България, МВнР, НПО и медиите. Музикалната програма е изцяло подготвена от носителите на най-високи отличия в музикалния ни конкурс.

Други инициативи

- **Подкрепа на Третия международен конкурс, посветен на Васил Левски**

Организиран в Националния дворец на децата с тържествен рецитал и изложба с отличени творби от конкурсната проява. Главен организатор е БУЦ „Знание“, Чикаго с подкрепата на ДАБЧ, Националния дворец на децата, София и Детската телевизия „Аз мога, аз знам“. Навършват се 142 години от гибелта на Апостола на свободата. Васил Левски е неугасим. Участват деца от българските общности в САЩ, Словакия, Италия, Испания, Германия, Сърбия, Канада, Франция и България. Изпратени са повече от 800 рисунки, посветени на Апостола, а литературните творби са повече от 500. м. февруари

- **Провеждане на Четвърто издание на „Коледа в нас“**

Главни организатори са Детската телевизия „Аз мога, аз знам“, БУЦ «Знание», Чикаго, САЩ, с подкрепата на ДАБЧ, Столичната община и Националния дворец на децата (НДД). С видеоклипове участниците представят своите тържества, посветени на народните традиции свързани с празника. Присъдени са пет награди за български неделни училища в Хатива и Валенсия /Испания/, САЩ и Лондон. От страна на агенцията са привлечени участниците в инициативата и са осигурени награди за отличените пет български училища от Великобритания, САЩ и Испания. Тържеството с обявяване на наградите е проведено в НДД. м. февруари

- **Награден фонд за Международния конкурс за рисунка „Баба Марта“**

Инициативата е възобновена след реализирани няколко издания преди години. Организатор е Асоциация „Български език – език европейски“- Париж. За конкурсната проява са изпратени над 400 рисунки на български деца от 20 държави. На тържеството е открита изложба с детските творби. От ДАБЧ са осигурени награди за три възрастови категории участници в конкурса. Инициативата е представена с няколко информации в интърнит-портала на агенцията „Родина“. м. март

- **Подкрепа за провеждането на детските празници в Одеса, посветени на Баба Марта**

Изпратени са 500 бр. мартеници за окичване на специалното дърво за празника, организиран от БКПЦ „Аз Буки Веди“ към Конгреса на българите в Украйна.

- **Традиционно съдействие за организиране на Коледни тържества за децата от Босилеград и Димитровград и по повод на Великден**

Осигурен е транспорт за гостуването на кукления театър „Илкова” към Театрална агенция „България” със спектакли за децата от детските градини и от началните класове.

- **Подкрепа за организиране на Международен детски Великденски фестивал „Борене на яйца” в Босилеград**

Осъществено е посещение на председателя на ДАБЧ по покана на организаторите Сдружение ГЛАС; осигурени средства от агенцията за звукови, светлинни и други ефекти на стойност 1 500 лв. По време на празника са проведени срещи с организации на сънародниците ни от Босилеград, Молдова /с. Московей/ и Болград. Проведени са също така срещи с домакините: председателя на НС на БНМ и кмет на Босилеград Владимир Захариев, ръководството на КИЦ и директора на гимназията. В делегацията участват евродепутатите Ангел Джамбазки и Андрей Ковачев. По време на срещите са обсъдени проблеми на БНМ, свързани конкретно с обучението по програма на български език и осигуряването на учебници, удостоверяването на българския произход на сънародниците ни от Р Сърбия във връзка с получаването на българско гражданство . 12 април

- **Участие в патронния празник на гимназията в Димитровград**

По повод на 24 май е осъществено посещение на представител на ДАБЧ в гимназия „Св. Св. Кирил и Методий” и поднесено приветствие от името на председателя на ДАБЧ. Предоставени са книги от български писатели за библиотеката на гимназията. Тържеството е проведено по традиция в Културния дом, организирано от училищното ръководство и с присъствието на новия кмет на Димитровград Зоран Джуров.

- **Подкрепа за отбелязването на 140 годишнината от основаването на Основното училище „Моше Пияде” в Иваново, АО Войводина**

Със съдействието на ДАБЧ е осигурено финансирането на богато илюстрирана монография на български, сръбски и унгарски език, посветена на историята на училището. Автори са представители на българската общност в селището. Средствата са предоставени от МОН. Обучението по български език в училището е подпомагано от няколко години по линия на НП „Роден език и култура зад граница. ДАБЧ ще организира през есента премиера на книгата в София. м. февруари-март

- **Премиера на поредната книга от проекта „Българската народна мъдрост по света” на ДАБЧ и фондация „Детето и фолклора”**

Книжка шеста от проекта е посветена на българските митове и легенди. Представянето ѝ е организирано в Националния дворец на децата (НДД). От страна на агенцията са осигурени преводи на български деца от Швейцария, САЩ, Германия, Австрия, Великобритания, Испания, Русия, Канада, Молдова, Франция, Украйна. В редактирането на преводите се включват Българското академично дружество „Хъшове” /Берлин/, Школата за български език, традиции и изкуство „Аз съм българче” /Гранд Бланк, САЩ/, БНУ „Св. Иван Рилски” в Испания и българисти от Русия и Франция. Тържеството е открито от директорката на НДД и председателя на ДАБЧ. Представена е изложба на български деца от родината, които илюстрират темата на книгата. На финала е изнесен концерт-поздравление към участниците в проекта от детски състави към НДД. М. април

- **Награден фонд за Международния конкурс за есе „Моята харизма България”**

Организатор е Асоциация „Паралел 43”- Рим и българско неделно училище „Асен и Илия Пейкови” – Рим. В проявата участват със свои текстове български деца от различни части на света. ДАБЧ е осигурила като награда луксозни издания за три възрастови категории участници в конкурса. Представена е инициативата с информации в портала на агенцията „Родина”. м.май

- **Среща с децата от БНУ към Атонската обител "Св. Вмчк. Георги Зограф"-Солун**

Осъществена е по повод приключването на учебната година и в рамките на посещението на зам.-председателя на ДАБЧ и директора на дирекция „БО и ИД“ в Солун за откриването на изложбата „Български архитекти от чужбина“. На 23 май в празнична атмосфера са връчени свидетелствата за завършен клас на всички 76 възпитаници на училището. Слово към присъстващите деца, учители и родители е поднесено от генералният консул на Р България в Солун и зам.-председателят на ДАБЧ. От името на ДАБЧ са предоставени книги в помощ на обучението по българска история и традиции. Училището вече разполага с две изложби, посветени на българските будители и на светите братя Кирил и Методий, издания на агенцията. По време на срещата с учителите след празничната част са обсъдени въпроси от съвместната работа и ангажименти на агенцията към предстоящото отбелязване на 10-годишнината на училището. М. май

- **Подкрепа за детския конкурс за рисунка „Моят любим герой от българска приказка или книга на български автор“**

Посветен е на 24 май и е проведен за първи път. Организатор е Асоциация „България – Малага 2010“ и създаденото към нея неделно училище. В журито е включен и представител на детския клуб за изкуства в Марбея. От страна на ДАБЧ са осигурени подходящи издания като награди за четири възрастови категории участници в конкурса. Инициативата е представена с няколко информации в портал „Родина“ на агенцията.

- **Отбелязване на 1 юни, Деня на детето с участието на творби на българчета от чужбина**

Ежегодно на 1 юни в Националния музей „Земята и хората“ се организира празничен детски концерт – спектакъл и откриване на изложба „Мъдростта на народа ни“ – илюстрация на български народни пословици, поговорки, гатанки, басни. През 2015 г. участват рисунки на деца от Гърция и Украйна. Инициативата е поздравена със слово от председателя на ДАБЧ.

- **Подкрепа за провеждането на Фестивала за детско медийно изкуство „Арлекин“**

Инициативата се провежда за четвърта поредна година в следните категории: кино и телевизия; тв репортажи; радио- предаване; интернет медии. През 2015 г. е осигурено участието на деца и юноши от Канада, САЩ, Дубай и Сърбия. Медийното съдействие е на вестник „24 часа“, БНТ, телевизия „Черно море“, детска интернет телевизия „Аз мога, аз знам“, телевизия BG7 и вестник „България сега“ - Чикаго, телевизия Цариброд. На откриването на тържеството във Варна участва председателя на ДАБЧ. Той връчва част от наградите на отличените, осигурени от агенцията. От агенцията са осигурени също така 2000 лв. за техническо обезпечаване на проявата. ДАБЧ е удостоена с грамота и статуетка за принос в осъществяване на фестивала от самото му начало. М. юни

- **Продължаване на сътрудничеството с Детско студио „Телевизионери“, Чикаго**

През м.юли 2015. в рамките на творческата командировка на децата и техните ръководители от Детско студио „Телевизионери“, Чикаго, ДАБЧ организира работни срещи в София със Студентската телевизия „Алма Матер“ в София и с програмните ръководители на радио „Бинар“ към БНР. При гостуването в агенцията и срещата с председателя са обсъдени перспективите на бъдещото сътрудничество.

По повод на годишнини през отчетния период с отличия на ДАБЧ са удостоени:

Българското Неделно Училище „Български език” в гр. Сент Луис, щата Мисури; почетна грамота на ДАБЧ по повод тържественото отбелязване на пет-годишнината от неговото създаване и активна просветителска дейност. Функциониращо към Българо-американския културен център в гр. Сейнт Луис, училището е едно от най-бързо развиващите се български неделни училища в Америка и е бенефициент на МОН по линия на ПМС № 334/2010г.

Българското училище „Христо Ботев” в Ню Йорк; почетен плакет на ДАБЧ по повод 10-годишнината от неговото създаване. Училището е най-голямото в района на Ню Йорк, като през изминалата учебна година в него се обучават 150 ученици, разпределени в класове от предучилищна възраст до 12 клас. Към училището е сформиран и фолклорен танцов ансамбъл „Горана Джуниър”, в който играят повече от 70 деца.

II. Единение на всички българи и изграждане на български лобита в чужбина

A. Контакти и взаимодействия с българските академични общности в чужбина и с млади български професионалисти, възпитаници на чуждестранни университети

Един от постоянните приоритети на институцията е дейността, ориентирана към младежките сдружения на българите в чужбина, обединяващи студенти и млади професионалисти. Тя се осъществява в следните направления: *мониторинг* на младежките сдружения на българите в чужбина; *актуализиране на базата-данни* за числеността, структурата и организационното равнище на българските студентски общности зад граница; изготвяне на *материали с аналитичен характер*; проучване на нагласите на младите хора за *професионална реализация в родината*; организиране на *младежки форуми* по темата с участието на дипломанти и млади професионалисти, завършили чуждестранни висши училища; *подпомагане на културната дейност* на студентските сдружения, посветена на изграждането на положителен образ на България в страните от ЕС и по света; *консултации* по проблеми, свързани с организационното развитие на студентските сдружения; *популяризиране на дейността* им на сайта на ДАБЧ и в българските медии.

Инициативи:

- **Съдействие на Българското академично дружество „Кирил и Методий” в Карлсруе за отбелязване на Националния празник на България**

Отбелязването на празника е традиция от основаването на дружеството. В програмата участват младежки вокални формации и български студенти от консерваторията в града. ДАБЧ предостави 20 награди за викторината, посветена на България и мартеници за всички български студенти – участници от града, Мюнхен, Нюрнберг, Фрайбург и други населени места с по-големи академични общности. 3 март

- **Отбелязване на 10-годишния юбилей на Българо-немското културно сдружение „Златен век”, Ерланген-Нюрнберг, Германия**

Юбилеят премина под знака на Националния празник на България 3 март и Международния ден на жената. Основано като академично сдружение, в продължение на години то развива много активна дейност за обединяването на българските студенти не само от региона на Нюрнберг и Ерланген, но и в цяла Германия. Организацията има голяма заслуга за учредяването на първата по рода си Асоциация на българските студентски сдружения в Германия и е домакин и участник в няколко форума за перспективите на развитие на родната ни академична общност в тази държава, включително финансирането на младежките проекти. По инициатива и с подкрепата на „Златен век” през 2009 година е

създадено българското неделно училище в Нюрнберг, което приема името на своите вдъхновители. По повод на юбилея Държавната агенция за българите в чужбина удостои сдружение „Златен век” с почетен плакет.

- **Ежегоден Летен стаж в ДАБЧ**

В четиринадесетото издание участват български студенти от Австрия, Испания и България. Обучението е по програма, включваща модулите: история и актуално състояние на българските общности в отделните региони по света; младежки проекти и взаимодействия на ДАБЧ с българските академични сдружения в чужбина; административно – правна дейност на ДАБЧ, с акцент върху дейността на институцията по издаване на удостоверения за български произход на чужди граждани, желаещи да кандидатстват за българско гражданство. м. юли

- **Партньорство в организирането и провеждането на младежкия форум „Кариера в България. Защо не?“, осмо издание**

Инициатори и организатори са сдруженията „Тук-там”, „Back2BG” и „Идентичност за България”, партньори на агенцията в реализирането на младежки проекти още от началото на тяхното основаване. Със средства на ДАБЧ са осигурени зали за семинарната част на форума в Интер Експо Център София. Инициативата, открита на 10 септември под патронажа на президента на Р България Росен Плевнелиев, е насочена към младите българи с образование и опит, придобити в чужбина. През 2015 г. участват 75 изложители от водещи браншове на българската икономика, а броят на младите хора, регистрирани за участие надвишава 1200 души. На самия форум агенцията участва с информационен щанд и презентация на дейността на институцията, насочена към младите българи в чужбина. Изнесена е информация за контактите и взаимодействията на агенцията с българските академични сдружения в чужбина и осъществени съвместни проекти. Информация за форума преди и след нейното провеждане е публикувана на сайта на ДАБЧ. м. септември

Б. Привличане на потенциала на българските общности по света с цел лобиране и изграждане на положителния образ на България

ДАБЧ подкрепя инициативи на наши сънародници, насочени към популяризиране на българската култура, туризъм и исторически забележителности в съответните държави и привличане на нови приятели на България. Подходящи поводи за подобни събития са честванията на важни празници от националния ни календар, участия в мултикултурни събития, представяне пред българска и чуждестранна публика на творчеството на български художници, изпълнители, танцови формации. Ограниченият бюджет, както и липсата на правна възможност за директно, макар и скромно финансиране на организаторите, ограничава рамките на съдействието ни. То се изразява в осигуряване на рекламни материали за България, издаване и изпращане на собствени продукти, подходящи за популяризиране на родните традиции и история, търсене на подходящи партньори у нас, отразяване на събитията на сайта на ДАБЧ и в българските медии.

По важни инициативи през отчетния период са:

- **Съдействие за организирането на Дни на България в Малага**

Организирано се за първи път в Малага. Машабна инициатива е плод на взаимодействието на няколко организации. Програмата включва изложба на произведения на български художници, които живеят и творят в този регион на Испания; премиера на книга със стихове на българка в Малага; голям концерт с участието на фолклорни формации на българи от

Малага, Майорка и Мадрид. От страна на ДАБЧ е предоставена изложба, посветена на делото на „Св.Св.Кирил и Методий”, открита в културен център. Изпратен е и поздравителен адрес до главния организатор Асоциация „България – Малага 2010”. На откриването на Дни на България в Малага участва кметът на града. М. март

- **Гостуване на изложбата „Български архитекти от чужбина” в Солун**

Открита е на 22 май в Музея за византийска култура. Изложбата е плод на съвместните усилия на Държавната агенция за българите в чужбина и Съюзът на архитектите в България. Тя е част от една голяма поредица на агенцията, стартирала преди години с идеята да популяризира творчеството на именити български творци, установили се да живеят в различни точки по света. Гостуването ѝ в Солун в рамките на един месец стана възможно благодарение на цялостното съдействие от страна на Генералното консулство на Р България и е посветено на Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост. Включени са творчески постижения на 13 наши сънародници - архитекти, носители на престижни международни отличия от Виена, Париж, Атина, Единбург, Сан Франциско, Питсбърг, Чикаго, Лос Анжелис, Торонто, Монреал. Изложбата е открита от Агатоники Цилипаку, директор на Музея за византийска култура. Прочетени са поздравителни адреси от името на заместник-министъра на вътрешните работи на Гърция по въпросите на Македония и Тракия Мария Колиа-Царуха и на председателя на САБ арх. Георги Бакалов. След официалната част е изнесен концерт на младежкия струнен оркестър „Ротонда” с ръководител проф. Ирина Драгнева, известна българска виолистка и музикален педагог, преподавател в Солунската консерватория.

- **Подкрепа за Втори български събор в Австрия и празник на българската роза – Фридрихсхоф**

Инициатор и главен организатор на празника е сдружение „Кафе Галерия Гама“ с председател арх. Елица Георгиева. Второто издание е посветено на ритуалите, свързани с приготвянето на българския хляб. Участват над 400 български и чужди граждани от Австрия, Чехия и Словакия. На открита сцена се представят танцовите групи „Китка“ от Виена и ансамбъл „Българи“ от Прага, деца от австрийско-българското училище във Виена. Гост от България е Обществен клуб Фурна от гр. Габрово с демонстрация на месене на традиционни български хлябове. Подредени са щандове, посветени на българската роза, керамиката и на българските продукти и напитки. В рамките на събитието е организиран детски литературен конкурс „Природата – моя дом“ като наградите са осигурени от ДАБЧ. Празникът е открит с приветствия от българския посланик Елена Шекерлетова, кмета на Община Цурндорф и председателя на комплекс Фридрихсхоф. Прочетено е приветствие от името на председателя на ДАБЧ. м. юни

- **Втората фолклорна среща на български състави от чужбина**

Идеята е на сдружение Български фолклорен клуб „Верея” с представители в Чикаго и Стара Загора. Инициативата е организирана с подкрепата на Държавната агенция за българите в чужбина и Община Стара Загора. Събитието е официално открито от председателя на ДАБЧ, г-н Борис Вангелов и заместник-кмета на града Иванка Сотирова, отговаряща за културната дейност в общината. Участват български фолклорни сдружения от Великобритания, Гърция, Испания, САЩ и Украйна. Агенцията участва с награден фонд и поемане на разносните за нощувки на участниците от Украйна, Великобритания и Гърция. Представена е и изложба с подбрани отличени детски рисунки от конкурса на ДАБЧ „България в моите мечти”. Един от акцентите на фолклорната среща е проведеният в спортната зала "Иван Вазов" танцов семинар с хоротека, ръководен от Даниела Иванова-

Найберг - етнолог, фолклорист, изследовател и преподавател, която работи с българските общности в Портланд и Сиатъл, САЩ.

- **Пети Събор на българския фолклор „Гергьовден” във Валенсия**

Участват формации за български фолклор от Валенсия(2), Торент, Майорка и др. Организатор Асоциация на българката „Бялата лястовица” – Валенсия. ДАБЧ предостави винили на тема „Мотиви от българския фолклор” по изложба на художничката Петя Илиева, експонирани на Събора. м. май

- **Съдействие за представяне на изложбата „Мотиви от българския фолклор” в базата на България в Антарктида**

Автор на изложбата е художничката Петя Илиева. Винили по нейни картини вече са представяни със съдействието на агенцията в Белгия и Франция. След откриването на изложбата в Антарктида през 2016 г. паната, изработени със средства на агенцията ще останат да красят българската база. м. септември

- **Отличия на ДАБЧ за принос в популяризирането на българската култура и традиции в чужбина:**

Канада: почетен плакет и грамота на ДАБЧ за Елица Иванова, програмен директор на Фестивала на българската култура и изкуство в Торонто, Отава и Монреал. През м. април 2015 г. в Художествената галерия „Пейпърмил“ в Торонто е дадено началото на петото юбилейно издание на фестивалната проява; удостояване на Българското дружество в Калгари с почетен плакет на ДАБЧ; Българо-канадското дружество във Ванкувър, провинция Британска Колумбия - паметен медал „Паисий Хилендарски”

САЩ: поредица от отличия за видни представители на българската общност в САЩ и за създадени от тях сдружения: за БНУ в гр. Сент Луис; на Константин Маринов, художествен ръководител на българския фолклорен ансамбъл „Верея” в Чикаго, награден с почетен плакет на ДАБЧ; Симеон Гаспаров – журналист и писател, отличен с почетен плакет на ДАБЧ

Финландия: отличия за сънародници и приятели на България във **Финландия** по повод на 40 годишнината от създаването на филиала на Дружеството за приятелство България – Финландия в гр. Валкеакоски. Най-високото отличие паметен медал „Иван Вазов” е присъдено на Тапани Салонен, председател на дружеството за неговия голям принос в развитието на българо-финландските отношения. м. април

Австрия: паметен медал „Ив. Вазов” на Гарбис Папазян, Виена, по повод неговата 95 годишнина.

Австралия: БПЦ „Света Петка” към Българското културно-просветно дружество в Аделаида, отличено с паметен медал „Иван Вазов”

Отличие на ДАБЧ за български архитект от чужбина по случай 50-годишния юбилей на Съюза на архитектите в България: жури с председател проф. арх. Евлоги Цветков удостои с отличието на ДАБЧ арх. Красимир Василев от Торонто, Канада като му връчен почетен плакет и икона; м. март

III. Информация, анализи, интернет и издателска дейност

1.1. Поддържане на базата-данни за българските общности

ДАБЧ поддържа и непрекъснато разширява базата-данни за българските общности във всички региони по света. Към началото на 2015 г. в електронния регистър на

институцията са включени общо 875 структури, от които 438 са културни сдружения, 82 са български църковни общини, 143 са български медии и 212 са български неделни училища. Посочените структури са основани от сънародниците ни в 64 държави. Извън тази статистика за структури с различен профил на дейност, в регистъра са включени също така десетки културни формации - хорове, български фолклорни ансамбли, театрални трупи и други. Към м. септември 2015 г. чувствително е увеличена числеността на българските неделни училища като понастоящем броят им е 252. На сайта на ДАБЧ е публикувана контактна информация и за държавните училища – общо 94, с включено обучение по български език и литература в образователната система на Сърбия, Румъния, Украйна и Молдова.

Във връзка с провеждането на последното издание на „Българка на годината“, разширена е базата-данни за българи с успешна професионална реализация извън пределите на страната.

Актуализира се официалната информация за броя на българските граждани в страните от Европейския съюз, която се поддържа в табличен вид. Данните постъпват основно от дипломатическите представителства на Р България в съответните страни.

1.2. Изготвяне на информационно-аналитични материали по искане на държавни институции

Във връзка с работата на Комисията по политиките към българските общности в чужбина в НС са изготвени:

- Доклад за междуинституционалното взаимодействие на ДАБЧ и Министерството на правосъдието във връзка с дейността на Съвета по гражданство;
- становище по проблемите, свързани със статута и актуалното състояние на Българския културен дом в Прага/там е седалището на БКПО на българите в Чехия/ и предложени варианти за решаване;
- информация за ангажиментите на ДАБЧ по реализирането на 103 ПМС/1993 г. и политиката за привличане на чужди граждани с български произход за обучение в български висши училища; докладвано е на заседание на Комисията в НС, на което участва и министърът на образованието, младежта и науката;
- становище за българския произход на българите – гагаузи;
- положението на българите в Украйна във връзка на среща на Комисията с посланика на Украйна в България Микола Балтаджи и председателя на Асоциацията на българите в Украйна Антон Киссе;

По искане от МС са изготвени:

- становище във връзка с твърдение, че е спряно признаването на българския произход на гагаузите от страна на българските държавни институции;
- доклад за състоянието и възможните рискове при провеждането на процедурата по издаване на удостоверения за български произход от ДАБЧ, във връзка с провеждането на заседание на Съвета по сигурност при Министерския съвет на 8 април 2015 г.;
- становище относно създаването на българско средно училище в Одеса по постъпила молба на обществена организация „Българско народно събрание” – Украйна;
- информации до заместник министър-председателя по координация на европейските политики Меглена Кунева за дейността на агенцията по повод въпроси на народните представители Ангел Найденов и Станислав Станилов за

- политиката и действията на правителството спрямо гражданите от български произход, живеещи в Украйна;
- становища за дейността на Координационния център за връзка с българите в Украйна към ДАБЧ относно най-често срещаните проблеми сред наши сънародници, предприели стъпки за установяване в България: визови проблеми; издаване на удостоверения за български произход; настаняването на работа;
 - становище относно абонамент на ДАБЧ за издания на издателство „Аз Буки“, предназначени за българските училища в чужбина; информация за сключени договори през изминалите години;

По искане на МВнР

В началото на годината са изготвени писма-становища по препис-извлеченията от отчетите за 2014 г. и планове за 2015 г. на българските посолства и генералните консулства, отнасящи се до работата с българските общности в 24 държави: Германия, Швейцария, Австрия, Нидерландия, Белгия, Испания, Португалия, Полша, Никозия, Сърбия, Босна и Херцеговина, Хърватия, Албания, Украйна, Румъния, Молдова, Гърция, Кипър, САЩ, Канада, Австралия и Нова Зеландия, Аржентина, Куба, Бразилия.

През периода януари – септември са изготвени също така:

- справка за българската общност в Украйна и въпроси от компетенциите на ДАБЧ, които могат да бъдат повдигнати от украинска страна по повод посещението на украинския външен министър Павло Климкин в България;
- справка за българската общност в Украйна, опорни точки и дейността на Координационния център за връзка с българите в Украйна, по повод посещението на президента на Р България в Украйна;
- изготвяне на позиция на ДАБЧ във връзка с мнението на посолството на Република България в Буенос Айрес по ситуации и конфликти между организации на сънародниците в Буенос Айрес и региона.
- информация за контакти и взаимодействия на ДАБЧ с българските дипломатически мисии при осъществяването на политиката на българската държава спрямо сънародниците ни и техните организации в чужбина по повод организираната през м. юли посланическа конференция в НИМ;

1.3 Съдействие за реализиране на проекти

- подкрепен е проектът на ИЕФЕМ при БАН „**Културно наследство в миграция. Модели на консолидация и институционализация на българските общности в чужбина**“. Проектът представлява мащабно интердисциплинарно проучване на сънародниците ни и създадените от тях структури в Западна, Северна и Южна Европа и САЩ.
- оказано е съдействие при старта на изследователският проект в рамките на Програма NORFACE „**Бъдещето на социалната държава**“, който се фокусира върху една от най-важните и актуални теми във връзка с разширяването на Европейския Съюз - преносимостта на социални права. Изследването анализира в сравнителен план практики на регулярно и нерегулярно заетите имигранти в четири двойки държави: България-Германия, Унгария-Австрия, България-Германия, Полша-Великобритания и Естония-Швеция. Участници в проекта са изследователски екипи от четири университета: „Гьоте университет“ – Франкфурт на Майн, Виенският университет, Университет „Сьодерторн“, Швеция и Университетът на гр. Бат, Великобритания.

- във връзка с изготвянето на годишен доклад за основните права в България, информацията от който ще се включи в **Годишния доклад за основните права в ЕС**, по молба на Центъра за изследване на демокрацията е изпратена справка за броя на българските граждани от ромски произход в някои държави – членки на ЕС, както и за проблеми, свързани с тяхното пребиваване;
- оказано съдействие за стартирането на проекта на БНТ – **„БНТ такси в Европа”**. Съобразно графика на пътуване на телевизионния екип са предоставени координати на български сдружения и на отделни личности за реализиране на интервюта. В графика са включени градове в Румъния, Унгария, Австрия, Германия, Франция, Испания, Италия, Словения и Сърбия. „БНТ такси в Европа” стартира през м. септември.
- Оказано съдействие като са осигурени средства от дирекция „Вероизповедания” към МС за възстановяване на един православен храм в българското село Стеблево, Албания, и един православен храм в Цариброд;
- изготвена информация по искане на БНР за числеността и географското разпределение на българите в Македония, Сърбия, Албания, Гърция, Украйна и Молдова. Искането е във връзка с намерението на БНР да изготви **специални програми за етническите българи в пограничните райони и най-ефективно насочване на предавателите.**
- Подкрепен прокт за **документален филм за българската общност в Западните покрайнини, Сърбия** по идея на Драголюб Нотев. Филмът ще бъде изработен от Телевизионния център на Софийския университет „Св. Климент Охридски”. В творческия екип участва експерт от ДАБЧ. м. май-юли

2. Оптимизиране на формите за общуване със сънародниците; интернет дейност

През отчетния период редовно е актуализирана информацията, публикувана на **административния сайт**, отнасяща се до структурите на българските общности по държави и по профил на дейност. На съответните места са качени данните за новите структури. Публикувани са текстове и снимки за всички прояви, организирани от агенцията у нас или в чужбина през изминалия период. При необходимост периодически са качвани текстове по въпроси от важно значение за сънародниците ни като: информация за лицата, кандидатстващи за удостоверения за български произход; информация на ЦИК във връзка с насрочения за 25 октомври 2015 г. референдум.

Поддържан е **порталът за информация и общуване „Родина” и електронният бюлетин „Калейдоскоп”**, създадени през 2011 г. по идеен проект на ДАБЧ. В специални рубрики се представят значими български творци в чужбина, тяхното творчество, проектите и дейностите им в България. Специална рубрика е отделена и за успешното кариерно развитие на млади българи в чужбина, както и за българските писатели извън България. В електронния бюлетин сдруженията на българите извън България могат да разкажат за значимите инициативи, програми, партньорства, контакти. В рубрика „постижения” с авторски материали се представят важни инициативи и дейности на талантиливи българи в чужбина, свързани с изявите им в Родината. Електронният портал и електронния бюлетин поддържат архив. С това се улеснява ползването от всички в публичното пространство на информация и новини от живота на българските общности през календарната година по държави и дестинации.

Поддържан е **порталът Родина-Консулт**, създаден през 2013 г. Порталът предлага рубрика като „полезно”, „избори”, „данъчна политика”, „социална политика”, „здраве”, „нормативни актове” и т.н. РодинаКонсулт е създаден като формат, който развива

общуването с българите в чужбина, с оглед на интересите им: завръщане в България, влягане на пари, закупуване на имоти в България, развитие на здравната система, особености на социалната политика, легализиране на дипломи и т.н. Порталът предлага само публикувани в български медии материали, които да информират и консултират и не предлага публицистика. Заявена е тенденция за консултиране от юрисконсулт по правни въпроси, в перспектива, с представяне на най-интересните въпроси и теми в рубрика, според мнението на юриста.

РодинаКонсулт е създаден в услуга на българите в чужбина, за да информира, ориентира, съветва, консултира. Всеки месец порталът предлага в различните рубрики по 30-35 материала.

3. Издателска дейност

Издаден е Каталог на изложбата „Български архитекти в чужбина” на гръцки език. Изданието в 500 бр. тираж е предназначено за гостуването на едноименната изложба в Музея за византийска култура в Солун в дните около 24 май. Реализиран съвместно с домакините на проявата.

IV. Административно-правна дейност

Важно място в дейността на ДАБЧ заема удостоверяването на българския произход на сънародниците ни, кандидатстващи за придобиване на българско гражданство, както и за постоянно и продължително пребиваване на територията на Република България. Тя се изразява основно в обработката на преписки, образувани в агенцията и постъпили от консулските служби на Р България в съответните страни, експертна оценка на данните за българския произход на заявителите и последващо издаване на удостоверения за български произход или отказ.

В изпълнение на Правилника за дейността на ДАБЧ по издаване на удостоверения за български произход е издадена Заповед №25/24.04.2015 г., изменена и допълнена със Заповед №38/14.09.2015 година. Съобразно това, подаваните със заявлението за издаване на удостоверения за български произход документи, се преценяват по уточнени критерии спрямо заявителите от Р Македония, Сърбия, Украйна, Молдова, Русия, Казахстан, Албания и Косово.

Уеднаквена е в много голяма степен практиката на ДАБЧ и Съвета по гражданството относно критериите по удостоверяването на българския произход. Установено е много добро сътрудничество между ДАБЧ и Министерството на правосъдието.

Създаденият към председателя на ДАБЧ Консултативен съвет по проблемите на българските исторически общности излезе на 10 юни 2015 г. с единно научно становище относно българския произход на гагаузите. То е изпратено до всички министерства и ведомства със свои представители в Съвета по гражданство, на самите членове на Съвета, до вицепрезидента на Р България, вицепремиера М. Кунева, началника на Кабинета на министър-председателя Бойко Борисов. Заместник-министърът на правосъдието оценява становището като експертиза с висока научна стойност. От дирекция „Българско гражданство е изразена готовност въпросът с българското гражданство на българите-гагаузи да бъде решен в най-близко време. В Съвета по гражданство са постъпили писмени становища на МВнР и Министерството на правосъдието в подкрепа на предоставянето на българско гражданство на българите – гагаузи.

Със Заповед № 30/02.07.2015 г. е преодолян друг голям проблем – удостоверяването на българския произход на сънародници от Албания, които не могат по обективни исторически причини да приложат документи, доказващи българския произход. С цитираната по-горе заповед Дружеството на българите в Албания „Просперитет Голо Бърдо” е признато като организация на българи, живеещи извън Република България, за поддържане

на връзки с тях. Дружеството е включено в Регистъра на ДАБЧ по смисъла на ЗБЖИРБ. Останалите сдружения, включени в същия Регистър са: Български културен клуб в Скопие /БККС/, представляван от Лазар Младенов, Културно-информационен център /КИЦ/ Босилеград, представляван от Иван Николов, Сдружение "Македонско - Българско приятелство", гр. Битоля - представлявано от Маринела Петреска и Асоциация на българите в Украйна, гр. Одеса - представлявана от Антон Киссе.

Следва да се има предвид, че изключително големия обем работа, свързана с удостоверителната дейност на агенцията, наложи включването на целия състав на институцията. Това затормози специализираната дейност, свързана с реализирането на стратегическите цели, поставени пред институцията. През посочения период броят на образуваните преписки е 10 031. Прекратените преписки на заявителите са 1156, а отказите са 480.

**В приложена към настоящия отчет таблица е дадена информация за административно-правното обслужване на чужди граждани, подали заявления за издаване на удостоверения за български произход през периода януари – септември 2015 година.*

V. Взаимодействие на Държавната агенция за българите в чужбина с други институции и държавни органи

ДАБЧ поддържа контакти и осъществява взаимодействия с всички държавни институции и неправителствени организации, имащи отношение към историческото развитие и съвременното състояние на българските общности по света. Извън посочените в съответните раздели на настоящия отчет институции, *агенцията участва в следните комисии и работни групи:*

- **Постоянна междуведомствена комисия по въпросите на образователната дейност сред българите в чужбина, създадена с Решение № 465 на МС от 23.06.2011 г.**

В работата ѝ участват представители на МОН, МВнР, ДАБЧ, МВР, ДАНС и Съвета на ректорите. Създадена е със заповед на министъра на образованието и науката, провежда заседания веднъж месечно. Ангажиментите на ДАБЧ се реализират в съответствие с приетия Правилник за дейността на комисията. През отчетния период агенцията изработва и координира проект за информационни дни на българското висше образование в Молдова, Украйна, Сърбия и Албания, участва и в работната група по неговото реализиране на място. В периода юни – юли 2015 г. експерти от ДАБЧ участват и в кандидат-студентската кампания по ПМС 103/1993 и ПМС 228/1997 в Молдова, Украйна, Сърбия, Албания и Косово.

- **Междуведомствена комисия по въпросите на българските неделни училища в чужбина**

Комисията осъществява дейност в съответствие с утвърдените правила от министъра на образованието и науката. В нея участват представители на Министерството на образованието и науката, Министерството на външните работи, Министерството на културата и ДАБЧ. Разгледаните на работните заседания проблеми засягат състоянието на създадените от сънародниците ни образователни звена и отпускането на субсидии за подпомагане на учебния процес съгласно двата финансови инструмента: Постановление на МС №334/11.2011 г. и Национална програма „Роден език и култура”, стартирала през 2009 г. и подновявана ежегодно. В резултат от дейността на комисията е актуализиран списъкът на българските неделни училища, одобрен по-късно от министъра на образованието и науката за 2015 година. Разгледани са всички постъпили проекти по НП „Роден език и култура зад граница”, кандидатстващи за финансови средства за учебната 2015/2016 година.

- **Междуведомствена работната група в изпълнение на актуализираната Национална стратегия за демографското развитие на населението в Р България (2012-2030)**

ДАБЧ участва в Междуведомствена работната група, създадена със заповед на министъра на труда и социалната политика. Ангажиментите на агенцията са включени в осъществяване на дейностите по Направление 5.3. (Приобщаване към България на деца и младежи от Югоизточна Европа), Направление 5. 4. (Професионална реализация в България на млади българи с образование и опит, придобити в чужбина) и Направление 5.6 (Подобряване на информационното осигуряване на българите и българските общности). Изготвен е отчет за 2014 г и прогнозите за реализирането на плана за 2015 г.

- **Междуведомствена работната група по Националната стратегия в областта на миграцията, убежището и на интеграцията 2011- 2020 г.**

Създадена е със заповед на министъра на труда и социалната политика. ДАБЧ участва в изпълнението на Националната стратегия в областта на миграцията, убежището и интеграцията (2011 – 2020 г.) в частта „Политики към българите в чужбина”.

- **Участие на ДАБЧ в Съвета по гражданство към Министерството на правосъдието; член на Съвета е и. д. председателя на ДАБЧ;**

Участват представители на Министерство на правосъдието, ДАНС, МВнР, МВР – дирекция „Миграция”, Държавна агенция за бежанците, ДАБЧ, МТСП, Министерство на здравеопазването. Разглеждат се преписките на кандидатите за българско гражданство като представителя на всяка институция гласува.

- **Участие в РГ 30 „Разширяване на ЕС” към СЕВ, Министерство на външните работи**

Изпратени са становища и е осъществено участие в едно присъствено заседание относно аналитичният преглед на законодателството на Р Сърбия от страна на ЕК („скрийнинг”) на преговорни глави 10 „Информационно общество и медии” и 26 „Образование и култура”